

מיכתבים

המשוחררים מאמריקה שיושבו בליבריה לפני 166 שנים והקימו שם מדינה? האנציקלופדיה אישרה לי שהעולם הזה צודק. למדתי משהו. אכן, רוב הליברים הם מוסלמים (ומיעוטם עובדי כוכבים ומולות). אריק וינקלר, הרצניה

השבר הירושלמי

על תגובה של עזר וייצמן (מ.מה הם אומרים), העולם הזה 27.1.88. מן הראוי לדייק בריוות. אם אכן התרגו עזר וייצמן במינוחיהכנסת וכריברי העולם הזה זרק וייצמן צלחת... וצעק שנשבר לו, הרי זאת אומנם לשון ציורית אבל לא דיווח עיתונאי מדויק. לא וייצמן נשבר. הצלחת נשברה.

עזר וינקלר, בארשבע

תורת ההגיון

על השימוש במושגים מסויימים (לילות ישראל), העולם הזה 20.1.88.

כתב המסיבות של העולם הזה הבחין בגליון האחרון, בריווח על מסיבה אלתית אחת, בין אלה שתאוות-הבשרים כראש מעייניהם ואלה שתאוות-ההגיון כראש סולם-העדיפויות שלהם.

לרגע תמהתי מה מצא העולם הזה, האוהב לשון תמציתית, להשתמש בכפל-לשון. הלא תאוות-בשרים כוללת תאוות-הגיון. אבל מייד הבנתי, לפי תורת-ההגיון, האומרת שאומנם כל צרפתי הוא בן-אדם אבל לא כל בן-אדם הוא צרפתי.

בתרגום חופשי: תאוות-בשרים כוללת תאוות-הגיון, אבל תאוות-הגיון איננה כוללת תמידי, תאוות-בשרים. חיים ברדה, תל-אביב

דן עם זקן

על בדיחה אחת של הבדרן אבנר דן (....אילו קראו לי רבינובוביץ!), העולם הזה 20.1.88.

לא מתאים לברך מעולה כמו אבנר דן לספר בדיחות עם זקן ועור במסווה של בדיחה עדינית. הבדיחה על הפרטי המבקש קנודים שחור, כי הוא הולך לנחם אלמנה, היתה נפוצה במקומותינו עור כשדן לא היה בעולם, אבל ללא כל גוון עדיני. או היא היתה בדיחה כשרשרת בדיחות-השיא.

מה זה שיא-ההתחשבות? כאשר באים לעשות אוהבה עם אלמנה כקנודים שחור. רב וולף, פתח-תיקווה

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל-אביב, מיקוד 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון 232262 (03), בפקסימיליה 245242-3-972. מנוי 2009, ובטלסק 341667-IL RMYM.

שבוע

הספר העברי

ההתייחסות של הוותיקים לעולים החדשים בשנותיה הראשונות של המדינה, כולל קבלת-פנים עם רישום די-די-טי, איננה זיכרון נעים. ובמיוחד לא כאשר היא לבשה, לעיתים גם אפיון לאמבוסל של התנשאות, כפי שאפשר ללמוד מן הסיפור, שהופיע בגליון העולם הזה שראה אור השבוע לפני 25 שנה, מפיו של משרור עברי דגול:

● סיפר השבוע משורר ידוע-שם: „נסעתי לבקר במושב-עולים אחד. שם ישבו חברי-המועצה ודנו שעה ארוכה איזו מתנה לקנות לאחד-המושבים ליובול. אחד מהנוכחים הציע: נקנה לו ספר! אי-אפשר, הגיב אחר, הייתי אצלו בבית וראיתי: ספר יש לו כבר!“

(המשך מעמוד 3)

הניירוריקי נרזולם, להתעקש כליכך על תשלום כמה אלפי דולרים עבור השימוש בלימוזינות של חברתו, שהועמדו לרשות משה ארנס בעת ביקורו בארצות-הברית?

הרי לפי עדותו של יגאל לכי, שחשף את הפרשה הזאת, מתברר כי לרונן אילן היו 100 אלף דולר, שאותם השקיע במניות בבורסה הניד יורקית (כפי שלכיב גילה במדור אחר והשקל באותו גליון של העולם הזה).

או שיוסיף אילן למה שהפסיד במפולת הבורסה את כמה האלפים של לימוזינות ארנס. כסדר הגודל הזה, מה זה כבר משנה.

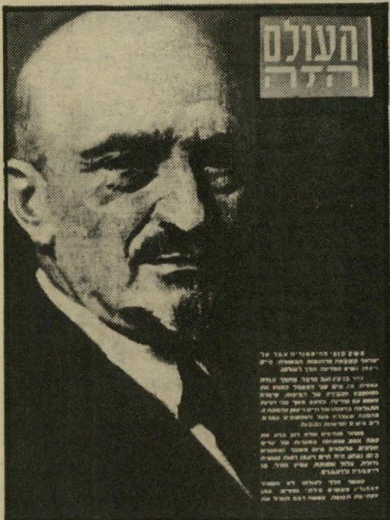
עובד שחר, חיפה

האף של וייצמן

על חיים וייצמן, נשיא-המדינה הראשון „אגרת העורך“, העולם הזה 20.1.88.

עורך העולם הזה מזכיר כי לחיים וייצמן היתה לשון חרה ועוקצנית. זה מזכיר לי את הסיפור באפו (כו, אפו) של וייצמן.

מעשה נשיא-המדינה הראשון שעמד על בימת-ההצדעה במסדר-צה"ל ולפתע נפלה מימי

חיים וייצמן, הנוח למיטפתחו'

חטתו מכיסו. שלישו מיהר להתכופף, בבקשו להרים את המימחטה הנשיאותית. וייצמן עיכב בידו ואמר לו: „הנח למיטפתת שלי. זה הרבר היחיד שבו נותן לי בן-גוריון (או ראש-הממשלה, שמנע מווייצמן כל תפקיד מעבר לתפקיד ייצוגי) להרוחף את אפיו“

מנשה גרין, רחובות

ג'קווי בכלא

על טיבם של בתי-סוהר „אגרת העורך“, העולם הזה 20.1.88.

לפעמים היחס לאסירים הוא טוב לא רק מתוך התחשבות בהם (כפי שאילנה אלון מספרת על כלא-הנשים בפורטוגל), אלא דווקא מתוך מעמד דם בעולם הפשע.

כך, למשל, ידוע, כי בבית-הכלא הצפוני של מכסיקו-סיטי, בירת מכסיקו, שבו כלואים איליי-הסמים המכסיקאיים, מצויים טכנים אישיים לשירות הכלואים, גברות צעירות למטרות מסויימות ואף מיתקני-ג'קווי בחדרי-הרחצה.

יצחק מיכאלי, תל-אביב

השיעור השבועי

על תפוצת המוסלמים בעולם (עשן על הרי-הבית), העולם הזה 20.1.88.

אין שבוע שאני לא לומר משהו חרש מהעולם הזה. כך, למשל, כאשר נכתב, בהקשר לאירועים האחרונים על הרהיבית, כי מיסגר אלי-אקצה קרוי למיליארד מוסלמים מאינוונסיה ועד לליבריה, חשבתי שהעולם הזה טעה.

ידעתי כי 130 מיליון האינדונסים הם מוסלמים, אבל מיליון וחצי הכושם, צאצאי העברים

* על שער גליון האבל של העולם הזה (13.11.52) לרנל מותו.

מה שאנחנו לא יודעים, והם צריכים לקבל את ההחלטות.

וזהו בריחה מן התרות, בריחה מן הדמוקרטיה. כי חרות דמוקרטית משלילת אחריות, והציבור בורח מן האחריות.

מכאן השימחה הגדולה שאחזה בציבור כאשר שבתה הטלוויזיה, מכשיר-המדע מיספר 1 בחברה המודרנית. היתה הרגשה של השתחררות. שיחרור ממנה? שיחרור מן האחריות.

העולם הזה קיים כדי להגיד לציבור את כל האמת, בלי הסוואה, בלי כחל ושרק, בלי מילים ממותקות. אם הציבור רוצה לדעת, אם לאו.

יתכן שאנחנו משלמים מחיר כבר עבור החלטת תנו הנחושה למלא תפקיד זה. זה עלול להבריח קוראים. זה בוודאי מבריח חלק מנותני-המורעות. לציבור נוח הרבה יותר לשקוע בעיתונים הממתיקים את החיים, המתעלמים מעובדות לא נעימות, המחזירים לו תחושה של ילדות. אבל הטלנו על עצמנו תפקיד, ואותו נמלא.

מילים הורגות

הדברים אינם נוגעים רק לתוכן, אלא גם לסיגנון.

מילים, מילים, מילים, אמר האמלט, נסיך דנמארק, על פי ויליאם שקספיר. הוא אמר זאת בזילזול, כמי שרואה ניגוד בין המילה ובין המעש.

וזהו טעות. המילים הן המנחות את המעשים. הן מעצבות את המחשבה ואת התודעה של כל עושי-המעשים ומפקדיהם.

טענתי לא אחת כי מילה-הלבנון לא היתה אפשרית, אלמלא השתמשו כל כלי-התיקשות הישראליים פה-אחד במשך שנים במילה „מחייב לים“, כמושג הכולל את ראשי התנועה הלאומית הפלסטינית, את מוסדותיה הצבאיים והאזרחיים כאחד, ולבסוף את כל הפלסטינים כאשר הם, וביחוד את יושבי מנתות-הפליטים בלבנון, את עוברי-הסעד ואחיות בתי-החולים שבהם.

השימוש הבלתי-פוסק במילה אחת זו, שהגיע לממדים של שטיפת-מוח, גרם לדעה-אמאניציאה של הפלסטינים. כאשר בא אריאל שרון הסיף ל„הריסת תשתית המחבלים“, כשהכוונה האמיתית היתה לגירוש תצי מיליון בני-אדם מלבנון, היתה המרינה מוכנה.

כך זה היה כאשר דיברו כל כלי-התיקשות פה-אחד יוסיום על „הודון המצרי“ (גמאל עבר אל-גאצר), הכשירו את הקרקע להרפתקה האמיתית של מילתמת-סיני, 1956.

כך זה היה כאשר כלי-התיקשות החילו לדבר פה-אחד על „יהודה ושומרון וחבל-עזה“, ובכך יצרו את האווירה הררושה להחלטה להחזיק בשטחים אלה לצמיתות. את התוצאה אנחנו רואים עכשיו.

וכך זה עכשיו, כאשר כל כלי-התיקשות מדברים יומם-לילה על „מתפרעים“, „מסיתים“, „החזרת הסדר על כנו“ וכד'. מי שכותב כך מכשיר את הקרקע לשיטת-דיכוי בלתי-אנושיות, להרג, להכאה כאלות, לריסוק-עצמות שיתית, כי הוא נבל מן הדיבב את הדמות האנושית, את צלם-אנושו.

קל יותר לרסק את עצמותיו של „מתפרע“, מאשר לעולל זאת לטתם נער, המפגין נגד הכיבוש. קל יותר לפתוח באש על „מסיתים“, מאשר להרוג בני-אדם שיש להם פנים, שם, וזהות, צלם-אנושו.

אומרים שעיתונאים שופכים רק דיו, לא דם. וזהו טעות. הריו הופכת לדם.

א.א.א.א.א.

קליא יני.

„השתגעתי?“ שאל אותי עמית, עורך אחד העיתונים, כשאך התחילו המאורעות בשטחים הכבושים. „מה אתם מקדישים לזה כל כך הרבה מקום? הציבור לא רוצה לדעת על זה“ לפי הערכתו, אין הציבור הרחב רוצה לדעת מה קורה בשטחים הכבושים. וככל שהעובדות פחות נעימות, כן פחות הרצון לדעת אותן. כלי-התיקשות ניסו להתגבר על מיכשול זה בכך שפירסמו תחילה ריווחים מרוככים מאוד, ועטפו אותם בלשון-השילטון. „מתפרעים“, „מסיתים“, „המון מוסח“, „החזרת הסדר“, „מקר ומעש וכו'. למעשה חוזר כמעט כל הכתבים (למעט חריגים אמיצים) על הודעות הדוכרים הרישמיים.

אם כן, מדוע העז העולם הזה להקדיש שבוע אחר שבוע את עמודיו ושעריו להתקוממות

שער „העולם הזה“ על ההתקוממות האם זה כדאי?

בשטחים הכבושים מדוע העז לתקוף מן הרגע הראשון את מדיניות השילטונות? מדוע העז לקרוא לדברים בשם, לדבר על „התקוממות“, הרג „המפגנים“, על מעצר וגירוש „המנהיגים“? ידענו שכך אנהנו מסתכנים בכך שאנחנו מעוררים מודת-יהוד, ואף התנגדות, אצל חלק מהקוראים. ידענו שאצל חלק נוסף של הקוראים זה יעורר רחמייה תתי-הכרתית. אבל לנו לא היתה כל ברירה.

„החובה לדעת“

„העולם הזה“ אינו דוגל רק בזכות הציבור לדעת. על כך ניהלנו מאבקים בלא-ספור, שכרנו קשרי-השתקה, נלחמנו במוסדות-צנזורה גלויים ומוסוויים.

לדעתנו, אין תפקידנו מתמצה בהבטחת זכות הציבור-לדעת. אנחנו גם עומדים על עיקרון שני, אולי חשוב עוד יותר: חובת הציבור לדעת.

הציבור חייב לדעת גם את הדברים שאינו רוצה לדעת. למעשה, אין לציבור הזכות של א לדעת. כאורחים במדינה דמוקרטית חייבים אזרחי-ישראל לקבל את כל המידע הדרוש, להתמודד עם הבעיות, להחליט ולהכריע בשאר לות הלאומיות ליד הקלפי.

ברור לי שחלק גדול מאור של הציבור כלל אינו רוצה בכך. הוא רוצה בברכה. הוא רוצה להגיד לעצמו: שם למעלה יש מנהיגים, שהם יחליטו. אה. וזהו עניין של הגדולים. הם יודעים